

Zitting 1977-1978

14 824

Wijziging van enige bepalingen betreffende de adoptie in het Burgerlijk Wetboek en het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering

Nr. 5

VOORLOPIG VERSLAG

Vastgesteld 23 februari 1978

De vaste Commissie voor Justitie¹, belast met het voorbereidend onderzoek van dit wetsontwerp, brengt het navolgende verslag uit.

Algemeen

De leden van de fractie van de Partij van de Arbeid toonden zich verheugd, dat het hier wederom ging om een wetsontwerp, dat voorstellen doet om een gedeelte van de problemen, door de commissie-Wiarda in haar rapport besproken, op te lossen, alhoewel zij zich daarbij realiseerden, dat voor het belangrijkste voorstel deze commissie een andere oplossing voorstond.

Deze leden konden meegaan met de keuze van de mogelijkheid van de adoptie van een wettig of natuurlijk kind door diens eigen ouder en stiefouder, in plaats van het systeem van de tweede aanvaarding. Het systeem van de tweede aanvaarding zouden deze leden niet alleen niet gunstig hebben geacht omdat het Nederlandse systeem dan niet zou aansluiten bij dat van de omliggende landen, alsook omdat deze verklaring in een aantal gevallen geen reëel alternatief zou bieden, zoals de memorie van antwoord stelt, maar meer nog omdat die tweede aanvaarding van het vaderschap een eenzijdige, alleen vanuit de visie van de man bekeken, benaderingswijze laat zien. Waar de fractie van deze leden zich inzet om een gelijke behandeling van vrouw en man te bereiken, zouden zij niet akkoord kunnen gaan met de oplossing van een probleem, waarbij de mogelijkheden dat de vrouw gelijkelijke rechten kan uitoefenen als de man niet in de beschouwing worden betrokken.

Toch bleven voor deze leden nog enkele vragen over. In de memorie van antwoord staat dat de ratio van het vereiste van adoptie alleen door een echtpaar, is, het kind een gehuwd ouderpaar te bezorgen. Dit staat, aldus deze leden, een aanpassing van de adoptie aan veranderde opvattingen in de maatschappij in de weg. Betekent het, dat de Minister niet van plan is adoptie door andere samenlevingsvormen mogelijk te maken, alhoewel deze mogelijkheid en die van het opnemen van pleegkinderen serieus overwogen wordt door diverse pleeggezincentrales? Zij achtten dit verder een ongerechtvaardigd verschil ten aanzien van andere samenlevingsvormen. Zij vroegen, of zij mochten verwachten, dat dit alsnog geregeld zou worden.

¹ Samenstelling: Abma (SGP), Geurtsen (VVD), Roethof (PvdA), Haas-Berger (PvdA), Kappeyne van de Coppello (VVD), Stoffelen (PvdA), Van Dam (CDA), G. M. P. Cornelissen (CDA), Kosto (PvdA), Salomons (PvdA), Patijn (PvdA), Stemerding (PvdA), Van den Broek (CDA), Evenhuis-van Essen (CDA), Lauxtermann (VVD), Wessel-Tuinstra (D'66), Dijkman (CDA), Faber (CDA), Beckers-de Bruijn (PPR), Nijpels (VVD) en Korte-van Hemel (CDA).

Deze bepaling sluit voorts ook adoptie door een één-oudergezin uit. Kan de Minister zich voorstellen dat ook hier het verlangen tot adoptie zich kan voordoen, zo informeerden zij. Alhoewel dit misschien niet zo vaak zal gebeuren, ware het wellicht te overwegen de bepaling aan te passen.

Een dergelijk probleem doet zich voor bij adoptie door een ouder of toekomstige stiefouder, indien een van beiden reeds overleden is, voordat zij in het huwelijk waren getreden, waartoe zij wel van plan waren en zij tevens duidelijk het voornemen hadden het kind te adopteren. In een zodanige situatie is volgens de letter van de wet geen adoptie mogelijk, terwijl dit toch alszins redelijk lijkt.

Zal de bepaling in het wetsontwerp dat voor de minderjarigheid slechts de datum van het eerste verzoek tot adoptie van belang is, niet tot gevolg hebben dat bij een bepaalde groep – oudere – kinderen het verzoek zo laat mogelijk wordt ingediend opdat men de toestemming van de ouders vermijde?

Wanneer zal het wetsontwerp kunnen worden verwacht dat een kind boven 12 jaar bij alle beslissingen omtrent het gezag over hem in de gelegenheid moet worden gesteld om zijn mening kenbaar te maken? Wordt hier slechts kennis genomen van zijn mening? Is deze mening van doorslaggevende betekenis?

De leden van de V.V.D.-fractie hadden met grote instemming kennis genomen van het wetsontwerp. Met name het gedeelte dat handelde over het mogelijk maken van adoptie door stiefouders, sprak deze leden zeer aan. Centraal bij regelingen met betrekking tot adoptie dienden volgens deze leden de belangen van het kind te staan. Maatschappelijke en daarnaast met name juridische integratie van het kind in het nieuwe gezin kwam deze leden als hoogst gewenst voor. De door de Minister gekozen «methode» van integratie sprak de leden meer aan dan het bijvoorbeeld door sommigen bepleite instituut van de tweede erkenning.

De hier aan het woord zijnde leden achtten het hier niet de juiste plaats om in te gaan op de door de Minister in punt 5 van de memorie van toelichting gegeven mening over onderwerpen de adoptie betreffende, die in het rapport van de commissie-Wiarda ter sprake komen. Zij behielden zich het recht voor daar nog later in een ander kader op terug te komen.

Artikelen

Artikel I, onder B

De leden van de fractie van de Partij van de Arbeid wezen erop, dat de Minister – op aannemelijke gronden – het maximum in leeftijdsverschil tussen de adoptief-ouders en -kinderen van 50 jaar wenst te handhaven. Adoptie door de grootouders is evenwel in dit wetsontwerp niet mogelijk gemaakt. In een groot aantal gevallen zullen grootouders aan dit vereiste van artikel 228, onder c, voldoen. Het was deze leden dan ook volstrekt niet duidelijk, waarom de grootouders toch uitgesloten blijven.

Artikel I, onder D

Artikel 228, lid 2, regelt het bijzondere geval dat het huwelijk van de wettige ouders is ontbonden en dat een ouder en de stiefouder het kind willen adopteren. Terecht is aan de andere ouder het vetorecht gegeven. Al te veel wordt de ouder, bij wie het kind niet woont, getroffen door maatregelen, dat hij/zij het kind niet mag zien en daardoor het gevoel krijgt van haar/zijn kind vervreemd te geraken. Het meest trieste bij echtscheidingen is, dat de conflicten vaak ten nadele en ten kosten van de kinderen worden uitgevochten. Zo kan het voorkomen, dat naast het bovenvermelde geval, de ouder de adoptie door de andere ouder en stiefouder alleen uit medelijden door een veto ver-

hindert, terwijl zij/hij zich verder niets meer van het kind aantrekt. Ware het niet juist, zo vroegen de leden van de fractie van de Partij van de Arbeid zich af, om in dit geval een soortgelijke bepaling als in artikel 228, lid 1, onder D, in te voegen, indien dit althans mogelijk zou zijn zonder te veel, voor de kinderen vervelende procedures. Ook bij deze beslissing zou dan de beslissing (mening) van de betrokken kinderen in beschouwing dienen te worden genomen, aldus deze leden.

De voorzitter van de commissie,
Geurtsen

De griffier van de commissie,
Kerkhofs